

Girişimcilik Motivasyonları ve Engellerine İlişkin Algıların Girişimcilik Niyetine Etkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

ÖZ

Girişimcilik hem bireyler hem de girişimcilik ekosistemi içerisindeki diğer unsurlar için sağladığı ekonomik ve sosyal faydalar ile gittikçe daha önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir. Girişimcilik konusundaki bu ilgi hem uygulayıcılar hem de teorik bağlamda kayda değer gelişmelere ve çıktılara imkân sağlamaktadır. Diğer taraftan girişimcilik, bir kariyer alternatifi olarak öğrenciler için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda öğrencileri girişimciliğe motive eden faktörler ile girişimcilik faaliyetlerinin önünde engel olarak algıladıkları faktörlerin tartışılması gerekmektedir. Olumlu ve olumsuz bu faktörler, girişimcilik niyeti ve dolayısıyla da girişimcilik fikirlerinin gerçeğe dönüşmesi için belirleyici bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda çalışmanın amacı öğrenciler tarafından algılanan girişimcilik motivasyonları ve girişimcilik engelleri ile bu faktörlerin girişimcilik niyetine olan etkisini tespit etmektir. Çalışmanın amacı doğrultusunda kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenen 347 öğrenciye anket uygulanmış, elde edilen veriler uygun istatistikî yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre algılanan girişimcilik motivasyonları arttıkça girişimcilik niyeti artmakta, algılanan girişimcilik engelleri arttıkça da girişimcilik niyeti azalmaktadır. Ayrıca girişimcilik niyetinin artmasında girişimcilik ile ilgili programların etkisinin olduğunu ifade etmek de mümkündür. Bu bağlamda girişimcilik odaklı farkındalık artırma temelli eğitimlerin ya da girişimcilik programlarının gerçekleştirilmesi engellere ilişkin algının ortadan kaldırılmasının yanında girişimcilik motivasyonlarının gelişmesine ve dolayısıyla da girişimcilik faaliyetlerin hayata geçirilmesi için kritik bir öneme sahiptir.

Mehmet MARANGOZ¹

Ali Emre AYDIN²

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Motivasyon, Engel, Niyet.

The Effects of Perceptions of Entrepreneurship Motivations and Barriers to Entrepreneurship Intentions: A Research on University Students

ABSTRACT

Entrepreneurship is viewed as an increasingly important issue with the economic and social benefits it provides both for individuals and for other actors in the entrepreneurship ecosystem. This interest in entrepreneurship allows for significant development and output in both the practitioners and the theoretical context. In this context, it is necessary to discuss the factors that motivate students to entrepreneurship and the factors they perceive as barriers to entrepreneurial activities. These positive and negative factors have a decisive structure for the intention of entrepreneurship and consequently the ideas of entrepreneurship. This study aims to analyze entrepreneurship motivations and entrepreneurship barriers perceived by students and the effect of these factors on entrepreneurial intention. In line with the aims of the study, a questionnaire was applied to 347 students who were selected by convenience sampling method. The obtained data are analyzed by using appropriate statistical methods. Entrepreneurship intentions increase as perceived entrepreneurship motivations increase, while entrepreneurial intentions decrease as perceived entrepreneurship barriers increase. It is also possible to point out that entrepreneurship-related programs positively effect and increase entrepreneurship intention. In this context programs and trainings that aim to raise awareness about entrepreneurship may be designed. These efforts, in addition to eliminating the perceived barriers, have a critical importance for the development of entrepreneurial motivations and thus for the entrepreneurial activities.

Keywords: Entrepreneurship, Motivation, Barrier, Intention.

---

¹ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, mehmetmarangoz@mu.edu.tr

² Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, aliemreaydin@mu.edu.tr

1. GİRİŞ

Girişimcilik ile ilgili çalışmalar konunun önemi ile paralel olarak artış göstermektedir. Girişimcilik uygulamaları başta devlet olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlardan destek görürken üniversite öğrencilerinin girişimcilik alanına duyduğu ilgi de artmaktadır. Girişimcilik yalnızca bu yönüyle değil çeşitli motivasyonlarla da önemli bir kariyer alternatifi olarak değerlendirilmektedir. Bu motivasyonlar arasında kendi işine sahip olma, bağımsız çalışma isteği ve finansal özgürlüğe sahip olma gibi unsurlar yer almaktadır. Bununla birlikte girişimciliğin önünde engel olarak algılanan kimi faktörlerden de söz etmek mümkündür. Maddi yetersizlikler, deneyimsizlik, risk alma korkusu ve çevresel koşullar gibi unsurlar da girişimcilik engelleri arasında değerlendirilmektedir. Sandhu ve Sidique (2011: 429) mezunların işsizliklerini azaltmak için etkili politikalar oluşturmada girişimcilik eğilimini ve girişimciliğin önündeki engelleri etkileyen faktörlerin önemini vurgulamaktadır. Girişimciliğin önündeki bu engellerin anlaşılması, politikacıların girişimcilik faaliyetlerini artırmak için bu engelleri hafifletmek ve kaldırmak için stratejiler geliştirilmesinde yardımcı olacaktır. Bununla birlikte özellikle potansiyel girişimciler olarak değerlendirildiğinde öğrencileri diğer kariyer alternatifleri arasında girişimciliğe motive edecek faktörlerin belirlenmesi niyetin davranışa dönüşmesinde kritik unsurları açığa çıkaracak ve bu konuda çaba gösteren tüm paydaşlar için anlamlı kazanımlar sağlayacaktır.

Girişimcilikle ilgili hem motivasyon hem de engel teşkil eden faktörlerin tespit edilmesi girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından son derece önemlidir. Doğan ve Yılmaz (2017: 671), girişimcilik konusundaki çalışmaların çoğunlukla girişimciliğe adım atmış ya da bu konu ile ilgili göstermiş bireyler üzerine yapıldığını ancak potansiyel girişimci adayları olarak değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili düşüncelerini anlamının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin girişimcilik motivasyonları ve engellerine ilişkin algılarını ve bu algıların girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini tespit etmektedir. Bu kapsamda çalışma uygulamalı bir çalışmadır ve nedensel bir nitelik taşımaktadır. Araştırmada nicel bir yaklaşım benimsenmiş ve veri toplama tekniği olarak konu ile ilgili literatürde yaygın olarak tercih edilen anketten faydalanılmıştır. Verilerin analizinde araştırma amaçları doğrultusunda gerekli görülen istatistiksel analizler kullanılmıştır. Çalışmanın başlıca bulgularına göre girişimcilik niyeti ile girişimcilik ile ilgili motivasyonlar pozitif yönlü, girişimcilik engelleri ise negatif yönlü anlamlı ilişkiye sahiptir. Bu kapsamda girişimcilik niyetinin artırılmasının motivasyon faktörlerinin desteklenmesi ve engellerin azaltılması ile ilişkili olduğu ifade edilebilir. Girişimcilik faaliyetlerine yönelme konusunda belirleyici olan olumlu ve olumsuz faktörlerin açığa çıkarılarak konunun girişimcilik potansiyeli taşıyan öğrencilerin bakış açısıyla kavranması girişimcilik ile ilgili çabalarda gerekli düzenlemelerin yapılması ve önlemlerin alınması için fayda sağlayacaktır. Çalışmada girişimciliğe motive eden faktörlerin yanında girişimcilik ile ilgili algılanan engellere odaklanılması ve bu unsurların girişimcilik niyetine etkisinin incelenmesinin konu ile ilgili literatüre önemli bir katkı sunması beklenmektedir.

Çalışmanın yapısı incelendiğinde ilk olarak konu ile ilgili literatür taramasına yer verilmiş ve konu hakkında yapılan değerlendirmelere yer verilmiştir. Daha sonra çalışmanın amaçları doğrultusunda oluşturulan araştırmanın tasarımı ve izlenen yöntem hakkında açıklamalar yapılarak bulgular sunulmuştur. Son olarak çalışmanın sonuçlarına, gelecek çalışmalar için önerilere ve kısıtlara yer verilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Modern uygarlığın önemli güçlerinden biri olan girişimcilik, uzun zamandan beri pek çok disiplinin dikkatini çekmektedir. Ancak bu konudaki çalışmalar küreselleşmenin etkisi ile büyük bir araştırma alanı haline gelmiştir. Girişimcilik, öğrenilebilecek bir tutum olarak değerlendirildiği için üniversite öğrencilerinin meslek yaşamlarının başlangıcında girişimcilik niyetlerine ilişkin çalışmalar önem kazanmıştır (Şeşen ve Pruett, 2014: 232). Bu bağlamda öğrencilerin girişimcilik ile ilgili düşüncelerinin anlaşılması önem taşımaktadır. Girişimcilik ile ilgili niyetin gerçek davranışa dönüşmesi ve girişimcilik faaliyetlerinin başlatılması bu düşüncelerin açıklığa kavuşturulması ile ilgilidir. Bu kapsamda öğrencilerin, girişimciliğe teşvik eden motivasyon kaynakları ve girişimciliğe engel teşkil eden faktörlere ilişkin algıları girişimcilik niyeti ve davranışın önemli belirleyicileridir.

Girişimcilik, geleceğe ilişkin büyüme, genişleme ve uzun vadeli kazanç vaatleri nedeniyle diğer kariyer alternatiflerine göre benzersiz bir özelliğe sahiptir (Fatoki ve Chindoga, 2012: 308) ve bu nedenle öğrencilerin girişimciliğe olan ilgisi artmaktadır. Ayrıca, bireye bağımsızlık ihtiyacı ve karar verme özgürlüğü ile ilişkili olarak özerklik sağladığı, bir fikri gerçeğe dönüştürerek başarı hissi verdiği ve finansal kararlar üzerinde kontrol imkânı sunduğu için

de girişimcilik önemli bir kariyer alternatifi olarak değer kazanmaktadır (Marangoz, 2017: 59-60). Bu motivasyon unsurlarının yanında girişimcilik sorumluluğunun fazla, riskin yüksek olması gibi nedenlerle zorlukları da beraberinde getirmektedir. Martins vd. tarafından hazırlanan rapora göre, endüstri sektörüne, bölgeye ve işletmenin türüne bağlı olarak bir girişimi başlatmak için çeşitli engeller söz konusu olabilir. Ancak genel itibarıyla engeller şu şekilde sınıflandırılmaktadır (2004: 19):

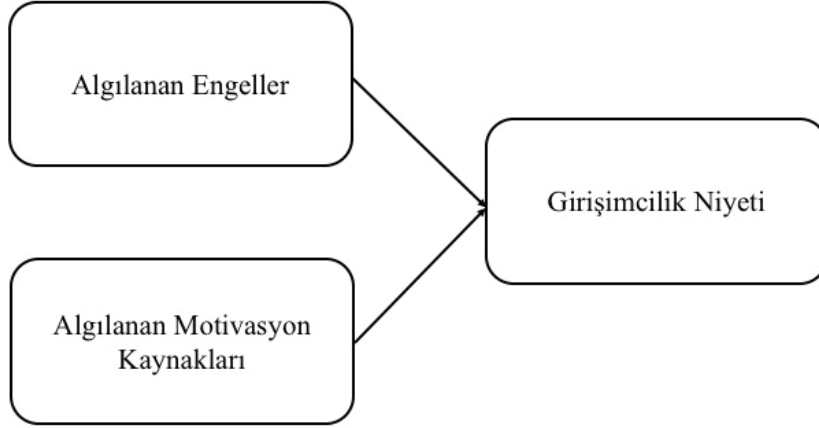
- Düzenleyici engeller (Giriş engelleri gibi)
- Kültürel ve sosyal engeller (Başarısızlık korkusu ve girişimciliğe ilişkin bilgi ve beceri eksikliği gibi)
- Finansal ve ekonomik engeller (Risk sermayesine erişememe, kısa ve uzun dönem finansman eksikliği gibi)

Literatürdeki çalışmaların büyük çoğunluğu bir iş başlatmak için girişimcileri motive eden faktörlere odaklanmıştır. Ancak, gerçek ya da algılanan, bir iş kurmanın önündeki engelleri inceleyen, girişimcilik engelleri ve girişimcilik motivasyonlarının girişimcilik niyetine etkisini araştıran çalışmalar oldukça sınırlıdır. Hatala (2005), tarafından işsizler ile yapılan çalışmanın sonuçlarına göre güven eksikliği, finansal gereksinimler, işe başlangıç sürecindeki yöntemler konusundaki eksiklikler, kişisel ya da ailevi faktörler, zaman kısıtları ve iş yapma becerisindeki eksikliklerin girişimcilik önündeki engeller arasında yer almaktadır. Choo ve Wong (2006) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre fazla para kazanmak, işe olan ihtiyaç gibi dışsal ödüller, bağımsızlık isteği ve ilginç bir işe sahip olmak ya da yeteneklerden faydalanmak gibi içsel kazançlar bir iş başlatmak için temel motivasyonları oluşturmaktadır. Bununla birlikte araştırmanın sonuçlarına göre sermaye eksikliği, yetenek eksikliği, acı gerçekler (kötü ekonomik durum, belirsiz gelecek vb.), güven eksikliği ve yasal maddi yükümlülükler girişimcilik engelleri arasında değerlendirilmektedir. Fatoki ve Chindoga (2012) ise iyi bir fikre sahip olmamak en önemli engel olarak görülürken birikim olmaması ikinci sırada gelmektedir. Bu noktada da maddi koşulların önemli bir engel olarak değerlendirildiği görülebilir. Samuel vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada sahip olunan yaratıcı yetenekleri değerlendirmek ve istihdam sağlamak gibi unsurlar en önemli motivasyon kaynakları olarak görülmektedir. Gözek ve Akbay (2012) tarafından girişimci adayları ile yapılan çalışmada kendi işini kurmanın önündeki en önemli eksikliğin sermaye olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ardından ise cesaret ve tecrübe gelmektedir. Diğer taraftan araştırmanın sonuçlarına göre girişimci adaylarının iş kurma motivasyonları arasında ilk sırada kendi patronu olma isteği gelmektedir. Yeteneklerin serbestçe kullanılması ve toplumda saygın bir yere sahip olmak da motivasyon kaynakları arasında ilk sıralarda gelmektedir. Kunday (2014), küçük ve orta boy işletmeler ile gerçekleştirdiği araştırma sonucunda girişimci olmaya yönelen faktörler arasında iş özgürlüğü, medya, kişisel beklentiler ve aileyi sıralamaktadır. Girişimcilikte karşılaşılan engeller ise aile ya da eşin izin vermemesi ve fikir sahibi olmamak gibi çevresel engeller ile deneyimsiz olma, kamu desteği bulamama ve başarısızlık düşüncesi gibi kişisel engeller olarak ayrıştırılmıştır. Akpınar ve Küçüköksel (2015: 17) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre ise girişimciliği engelleyen sorunların başında başarısızlık korkusu gelmektedir. Ekonomik istikrarsızlık, finansman darlığı, maliyet ve vergi yükü konular da girişimciliği engelleyen diğer sorunlar arasında değerlendirilmektedir. Eryılmaz ve Dirik (2016) tarafından İİBF öğrencileri ile gerçekleştirilen nitel araştırmanın sonucunda ise sermayenin hem 1. sınıf hem de 4. sınıf öğrencileri için en büyük engel olarak değerlendirildiği ortaya çıkmıştır. 4. sınıf öğrencileri için diğer büyük engel aile desteği olarak ifade edilirken 1. sınıf öğrencileri için mezun olmak ve aile desteğine ilişkin söylemler sermaye desteğinden sonra gelmektedir. Diğer bir ilginç bulgu ise 4. sınıf öğrencilerinden bir kısmı kadın olmayı da bir girişimcilik engeli olarak değerlendirmektedir.

Literatürdeki çalışmalarda da görüldüğü gibi girişimcilik motivasyonları ve girişimcilik eğilimleri belli ve yakın başlıklar altında ele alınmaktadır. Bununla birlikte söz konusu değerlendirmelerde girişimcilik sürecinin hangi aşamasında bulunduğu ya da girişimciliğe olan ilgi belirleyici olarak ifade edilebilir. Girişimciliğe olan ilgi ya da geçmişte alınan girişimcilik eğitimi gibi faktörler de girişimcilik konusundaki algıların biçimlenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle çalışmanın tasarımı söz konusu unsurları kapsayacak bir yöntem benimsenmiştir.

3. TASARIM VE YÖNTEM

Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin girişimcilik motivasyonları ve engellerine ilişkin algılarını ve bu algıların girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda nicel bir araştırma tasarlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan araştırma modeli Şekil 1'de sunulmaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli doğrultusunda bir anket formu tasarlanmıştır. Bu formda demografik değişkenlere yönelik 5 soru yer almaktadır. Bununla birlikte girişimcilik dersi alma ve girişimcilik eğitimi alma durumunu belirlemeye yönelik birer ifade bulunmaktadır. Girişimciliğe motive eden faktörler ile ilgili 16, girişimcilik engelleri ile ilgili olarak da 22 ifade yer almıştır. Son olarak da girişimcilik niyetini ölçmeye yönelik 9 ifade kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ifadeler Tablo 1’de yer alan çalışmalardan faydalanılarak derlenmiştir.

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan İfadelerin Oluşturulduğu Çalışmalar

Değişken	Yazar/Yazarlar	Ölçek Türü
Algilanan Engeller	Fatoki ve Chindoga, 2011	22 ifade, 5’li likert
Algilanan Motivasyon Kaynakları	Giacomin vd., 2011	16 ifade, 5’li likert
Girişimcilik Niyeti	Pihie, 2009	9 ifade, 5’li likert

Araştırmanın amaçları doğrultusunda yukarıda yer alan ölçekler kullanılarak anket formu oluşturulmuştur. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine Haziran-Temmuz 2017 tarihlerinde yüz yüze anket yöntemi kullanılarak 347 adet anket uygulanmıştır. Örnekleme yöntemi kolayda örnekleme olarak belirlenmiştir. Anket verileri SPSS 22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans analizi, bağımsız t testi, varyans analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerde yer alan ifadeler için yapılan genel güvenilirlik analizi değerinin (Cronbach Alpha) 0,894 olduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik motivasyonlarına ilişkin 16 ifadenin Cronbach Alpha değeri 0,788, girişimcilik engellerine ilişkin 22 ifadenin Cronbach Alpha değeri 0,907, girişimcilik niyetine ilişkin 9 ifadenin Cronbach Alpha değeri ise 0,906’dır. Buna göre araştırmada kullanılan ifadelerle ilişkin güvenilirlik değerlerinin literatürde kabul gören eşik değerlerin üzerinde olduğu (Hair vd., 2013: 125; Özdamar, 2013: 555) ve analizlere devam etmeye elverişli olduğu ifade edilebilir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmada yer alan 347 katılımcıya ilişkin demografik özellikler Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Yaş	f	%	Cinsiyet	f	%
18'den az	2	0.6	Kadın	188	54.2
18-20	56	16.1	Erkek	159	45.8
21-23	222	64.0	Toplam	347	100.0
24 ve daha fazla	67	19.3	Ortalama Gelir		
Toplam	347	100.0	1400-2000	120	34.6
Bölüm			2001-3000	111	32.0
İşletme	151	43.5	3001-4000	54	15.6
İktisat	118	34.0	4001-5000	31	8.9
Kamu Yönetimi	45	13.0	5001-6000	12	3.5
Uluslararası Tic. ve Fin.	33	9.5	6001 ve daha fazla	19	5.5
<i>Toplam</i>	347	100.0	Toplam	347	100.0
Sınıf			Girişimcilik Dersi Alma Durumu		
1. sınıf	38	11.0	Evet	135	38.9
2. sınıf	45	13.0	Hayır	212	61.1
3. sınıf	79	22.8	Toplam	347	100.0
4. sınıf	139	40.1	Girişimcilik Eğitimi Alma Durumu		
Uzatmalı	46	13.3	Evet	75	21.6
<i>Toplam</i>	347	100.0	Hayır	272	78.4
			Toplam	347	100.0

Tabloda yer alan bulgular değerlendirildiğinde araştırmaya katılanlar arasında kadınların erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu 21-23 yaş aralığındadır. Katılımcıların aylık gelirleri daha çok 1400-2000 TL ile 2001-3000 TL arasında yer almaktadır. Katılımcıların bölümleri değerlendirildiğinde İşletme Bölümü öğrencilerinin çoğunlukta olduğu, İktisat Bölümü öğrencilerinin ikinci sırada geldiği görülmektedir. Katılımcıların daha çok 4. sınıf öğrencisidir. Katılımcıların büyük çoğunluğu hiçbir girişimcilik eğitimi almazken, eğitime kıyasla girişimcilik dersi alanların sayısında bir miktar artış olsa da girişimcilik dersi almayanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan ifadeler ve ifadelere ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'de sunulmaktadır.

Tablo 3: İfadelere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Girişimcilik Motivasyonları*	Ortalama	Standart Sapma
Bir işletmenin başında olmak	4.3112	.90020
İnsanları yönetmek	4.1066	.94510
Maaşlı çalışarak kazanacağımdan daha fazla gelir elde etmek	4.0346	1.00517
Kişisel refah seviyemi yükseltmek	4.5418	.66312
İyi bir sosyal statüye sahip olmak	4.4784	.74606
Girişimci olan aile geleneğimizi sürdürmek	3.0922	1.25280
Fikirlerimi hayata geçirmek	4.3977	.72351
Kişisel bağımsızlık elde etmek	4.5447	.71737
Finansal olarak özgür olabilme imkanı	4.6398	.64952
Kendime ait bir şey oluşturmak	4.4496	.73293
Başkalarına iş imkanı sağlamak	4.2421	.81826

Yaşam kalitemi geliştirmek	4.5533	.69216
Daha fazla boş zamana sahip olmak	3.5850	1.14579
Yaptığım işin karşılığını almak	4.6311	.61481
Diğer uğraşlardan tatmin olmamak	3.2594	1.03222
Kendime uygun, doğru işi bulmada zorluk çekmek	3.7810	1.04156
Girişimcilik Engelleri*		
Sermaye birikiminin yetersiz olması	4.1643	.93986
Maddi teminat/güvence eksikliği	4.1326	.89621
Banka finansmanı edinmede zorluk çekmem	3.7695	.99936
Okul/burs borçlarını geri ödeme sorumluluğum	3.5648	1.37199
Yüksek kuruluş maliyetlerinin olması	4.0259	.90081
Bilgi eksikliğim	3.8732	1.13334
İş deneyimi eksikliğim	3.8818	1.07272
İş planı yazamamam	3.5447	1.21415
Yönetim ve girişimcilik bilgisine sahip olamamam	3.6110	1.18331
İyi bir iş fikrine sahip olmamam	3.6254	1.20368
Yönetim için yetenek eksikliğim	3.5014	1.20781
Fon sağlamaya (finansmana) ilişkin bilgi eksikliğim	3.8069	1.02295
Doğru bağlantılara sahip olamamam	3.7983	1.06695
Aile ve arkadaş desteğinin olmaması	3.3718	1.28693
Pazarda fırsatların olmaması	3.7291	1.05969
Zayıf ekonomik çevre	3.8905	.99977
İş kurma ve yürütme süreçlerinde hata yapma korkusu	3.5706	1.19127
Doğru zaman olmadığını düşünüyorum, ilk olarak başka şeyler yapmak istiyorum	3.5072	1.22207
Çok fazla çalışma ve çaba istemesi	3.5072	1.20779
Risk alma korkusu	3.4553	1.27680
Geleceğin belirsiz olması	3.7378	1.22961
Çok genç olmam	3.0115	1.33641
Girişimcilik Niyeti**	3.4121	1.29033
Kariyerimi bir girişimci olarak şekillendireceğim.	3.7464	1.29213
Bir şirkette çalışan olmak yerine girişimci olmayı tercih ederim.	3.4294	1.34403
Girişimci olabilmek için her şeyi yapmaya hazırım.	3.7608	1.31592
Kendi işletmemi kurmak ve yönetmek için her türlü çabayı göstereceğim.	3.6657	1.40110
Eğitimimi tamamladıktan sonra kendi işimi kurmayı ciddi bir şekilde düşünüyorum.	3.5735	1.39454
Gelecekte bir işletme kurma konusunda kararlıyım.	3.7118	1.32034
Daha fazla para kazanabilmek için çaba gösterir ve girişimci olurum.	4.0548	1.19483
Kendimin patronu olmak istiyorum.	2.8184	1.61062
Kendi işimi kurmayı düşünmüyorum.***		

* (1) Çok önemsiz ... (5) Çok önemli

** (1) Kesinlikle katılmıyorum ... (5) Kesinlikle katılıyorum, ***İfade ters kodlanmıştır.

Çalışmada ifadelere verilen ortalama değerler incelendiğinde girişimciliğe motive eden faktörler arasında en yüksek skora finansal olarak özgür olabilme imkanı (4,639±0,649) ulaşmıştır. Ardından yaptığım işin karşılığını almak (4,631±0,614) ifadesi gelmektedir. Algılanan girişimcilik engellerine ilişkin faktörler arasında ise sermaye

birikiminin yetersiz olması (4,164±0,939) ifadesi en yüksek ortalama skora sahipken maddi teminat ve güvence eksikliği (4,132±0,896) ifadesi ardından gelmektedir.

Girişimcilik motivasyonlarına ilişkin algının girişimcilik eğitimi alma değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız t-testi ile incelenmiştir. Girişimcilik eğitimi alan ve almayan gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (t=-0,164; p=0,870). Benzer bir sonuç girişimcilik niyeti için de görülmüştür (t=0,358; p=0,721). Ancak girişimcilik eğitimi alma değişkenine göre girişimcilik engellerine ilişkin algının gruplar arasında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (t=-2,374; p=0,018). Gruplar arasındaki bu farklılık incelendiğinde girişimcilik eğitimi alanların (ort=3,524) girişimcilik eğitimi almayanlara (ort=3,729) göre girişimcilik engellerine ilişkin algılarının daha düşük olduğu görülmektedir.

Girişimcilik motivasyonlarına ilişkin algının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız t-testi ile incelenmiştir. Kadınların ve erkeklerin girişimcilik motivasyonlarına ilişkin algılarında anlamlı bir fark bulunamamıştır (t=0,925; p=0,356). Buna karşın cinsiyet değişkenine göre hem algılanan engeller (t=4,507; p=0,000) hem de girişimcilik niyetinde (t=-3,008; p=0,003) anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkların nedenleri incelendiğinde kadınların (ort=3,832) algılanan engellere ilişkin değerlendirmelerinin erkeklere göre (ort=3,512) yüksek olduğu görülmektedir. Girişimcilik niyeti incelendiğinde ise erkeklerin (ort=3,743) kadınlara göre (ort=3,432) daha yüksek ortalama skorlara sahip olduğu görülmektedir.

Girişimcilik motivasyonları, girişimcilik engelleri ve girişimcilik niyetine ilişkin değerlendirmelerin öğrencilerin okuduğu bölüme göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA testinden faydalanılmıştır. Bunun için öncelikle varyansların homojenliği testi uygulanmıştır. Levene istatistiği sonucuna göre grup varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Sonrasında Tek Yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre algılanan girişimcilik motivasyonları ve girişimcilik engelleri bölümlere göre farklılık göstermese de girişimcilik niyetinin bölümlere göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Gruplar arası farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden olan LSD testi kullanılmıştır. Test sonucunda, İşletme bölümünün girişimcilik niyetine ilişkin ortalamasının Kamu Yönetimi ve UTF bölümünden daha yüksek değerlere sahip olduğu ve farklılığın bu gruplardan kaynaklandığı (p<0.05) görülmektedir.

Tablo 4: Bölümlere İlişkin Farklılık Testi Sonuçları

	Bölüm	n	Ortalama	Standart Sapma
Algılanan Motivasyonlar	İşletme	151	4.189	0.411
	İktisat	118	4.144	0.470
	Kamu Yönetimi	45	4.200	0.379
	UTF	33	4.085	0.409
<i>F</i> = 0.729		<i>p</i> = 0,535		(Levene İstatistiği: <i>F</i> = 0,561
				<i>p</i> = 0,641)
Algılanan Engeller	İşletme	151	3.691	0.681
	İktisat	118	3.639	0.682
	Kamu Yönetimi	45	3.679	0.695
	UTF	33	3.833	0.475
<i>F</i> = 0.736		<i>p</i> = 0,531		(Levene İstatistiği: <i>F</i> = 1,244
				<i>p</i> = 0,294)
Girişimcilik Niyeti	İşletme	151	3.787	0.999
	İktisat	118	3.563	1.044
	Kamu Yönetimi	45	3.358	0.970
	UTF	33	3.363	1.034
<i>F</i> = 3.190		<i>p</i> = 0,024		(Levene İstatistiği: <i>F</i> = 0.680
				<i>p</i> = 0.565)

Çalışmada farklılık testlerinden sonra korelasyon analizi de yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda girişimciliğe ilişkin algılanan engeller ile girişimcilik niyeti arasında doğrusal bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak girişimciliğe ilişkin algılanan motivasyon ile girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (p<0,00). Ancak bu ilişkinin kuvvetli olmadığı ifade edilebilir (r=0,336).

Tablo 5: Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken: Girişimcilik Niyeti				
	B	Standart Hata	BETA	t	P
Sabit	0,564	0,517	-	1,089	0,277
Algılanan Motivasyonlar	0,917	0,129	0,383	7,133	0,000
Algılanan Engeller	-0,208	0,083	-0,136	-2,523	0,012

$$R=0,359 \quad R^2=0,129 \quad F=25,439 \quad p=0,000$$

Çalışmada son olarak bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre bağımlı değişkendeki değişimin yaklaşık %13'ü modele dahil edilen bağımsız değişkenler tarafından açıklanmaktadır. Algılanan motivasyonlar değişkenine ilişkin değerler incelendiğinde bu değişkenin %5 düzeyinde anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca algılanan engeller değişkeni de %5 düzeyinde anlamlıdır. Analiz sonuçlarına göre algılanan motivasyon kaynaklarına ilişkin bir birimlik artışın girişimcilik niyetine etkisi 0,383 olacaktır. Algılanan engellere ilişkin bir birimlik artışın girişimcilik niyetine etkisi ise ters yönlü ve 0,136 olacaktır.

5. SONUÇ, ÖNERİLER VE KISITLAR

Bu çalışmada öğrencilerin algıladığı girişimcilik motivasyonları ve girişimcilik engelleri üzerinde durulmuş, bu faktörlerin öğrencilerin girişimcilik niyetine etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın en temel bulgusuna göre algılanan girişimcilik motivasyonları arttıkça girişimcilik niyeti de olumlu yönde artmakta, algılanan girişimcilik engelleri arttıkça da girişimcilik niyeti azalmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde öğrencileri girişimciliğe motive eden faktörlerin üzerine odaklanılması ve girişimcilik ile ilgili çabaların bu konular üzerinde yoğunlaşması girişimcilik faaliyetlerinin artması için son derece önemlidir. Diğer taraftan girişimcilik engellerinin tespit edilmesi ve bu engellerin giderilmesi/azaltılması yönündeki çalışmalar da girişimcilik faaliyetlerinin gelişmesinde belirleyici bir konudur çünkü Choo ve Wong (2006: 49) bireylerin, bir iş başlatmak için algıladığı engeller ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişki olmasını beklemenin mümkün olacağını ifade etmektedir.

Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencileri girişimciliğe motive eden unsurların başında finansal değerlerin geldiği görülmektedir. Finansal bağımsızlık isteği Türk ve Amerikan öğrenciler üzerine yapılan çalışmada da en önemli motivasyon faktörü olarak ortaya çıkmaktadır (Şeşen ve Pruett, 2014). Ancak Samuel vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada sahip olunan yaratıcı yetenekleri değerlendirmek ve istihdam sağlamak gibi unsurlar en önemli motivasyon kaynakları olarak görülmektedir. Bu çalışmada ise bu faktörler finansal faktörlerin gerisinde kalmıştır.

Giacomin vd. (2011) tarafından yapılan çalışmada Çin, Hindistan ve İspanya'daki katılımcıların algıladığı en büyük engel başlangıç sermayesi olarak değerlendirilmiştir. Belçika ve ABD'de ise bu engel ikinci sırada gelmektedir. Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde de özellikle maddi imkansızlıkların, sermaye eksikliğinin en büyük engel olarak algılandığı görülmektedir. Fatoki ve Chindoga (2012) ise iyi bir fikre sahip olmamak en önemli bariyer olarak görülürken birikim olmaması ikinci sırada gelmektedir. Bu noktada da maddi koşulların önemli bir engel olarak değerlendirildiği görülebilir. Sandhu ve Sidique (2011) erkek öğrencilerin kadınlara göre daha yüksek girişimcilik niyetine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmamızda da bu bulgular desteklenmektedir. Bununla birlikte çalışmadaki bir diğer önemli bulgu ise kadınların girişimcilik engellerine ilişkin algılarının erkeklerle göre daha yüksek olduğudur. Bu durum kadınların, en azından algı seviyesinde, iş yaşamına giriş engellerine ilişkin olumsuz durumun girişimcilik özelinde de görüldüğü şeklinde değerlendirilebilir.

Çalışmanın sonucunda elde edilen önemli bulgulardan bir diğeri de İşletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin İktisat bölümü dışındaki diğer iki bölüm (Kamu Yönetimi ve UTF) öğrencilerinden farklı ve daha yüksek olmasıdır. Bu durum, işletme bölümü müfredatının girişimcilik ve işletmecilik ile ilgili derslere sahip olması ve bu bölüm öğrencilerinin girişimcilik ile ilgili derslere ve eğitimlere katılmaları ile açıklanabilir. Dolayısıyla bu bulgular, girişimcilik ile ilgili farkındalığın geliştirilmesinin girişimcilik niyetine olumlu yönde etki edeceğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Ekici ve Turan (2017: 213), benzer şekilde girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine olumlu yönde etkisine vurgu yaparken girişimcilik ders müfredatlarının iyileştirilmesi, uygun girişimcilik eğitimi programlarının düzenlenmesi, girişimcilik ile ilgili derslerin eğitimin ilk dönemlerinden itibaren prog-

ramlarda yer alması, üniversite ve diğer kurumlarda girişimciliği teşvik etme yönünde faaliyetler düzenlenmesi yönünde önerilerde bulunmaktadır.

Bu bağlamda devlet ve üniversiteler girişimciliği teşvik etmek için birlikte çalışmaya devam etmelidir. Devlet, yeni girişimciler için altyapı, imkân ve destek sağlarken üniversiteler de bu girişimleri başlatacak olan girişimcileri yetiştirmekte ve motive etmektedir (Robertson, 2003: 314). Özellikle kadın girişimcilere yönelik olarak teşviklerin ve çabaların artırılması kadınların girişimcilik için algıladığı engellerin aşılmasında önemli sonuçlar yaratabilir. Kadın girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilmesi yalnızca ekonomik değil sosyal ve toplumsal bağlamda da anlamlı gelişmelerin ortaya çıkması sağlanacaktır.

Çalışmada zaman ve maliyet faktörleri nedeniyle kolayda örnekleme yönteminin seçilmesi en büyük kısıt olarak değerlendirilebilir. Literatürde yapılan sınırlı sayıda kültürlerarası çalışmanın sayılarının artırılması konunun derinleştirilmesi için faydalı olabilir. Bununla birlikte konu kadın girişimciliği üzerine odaklı bir şekilde incelendiğinde de anlamlı sonuçlara ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

- AKPINAR, T. ve KÜÇÜKGÖKSEL, Ç. N. (2015). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Algısı ve Girişimciliği Engelleyen Sebepler”, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 13-19.
- CHOO, S. ve WONG, M. (2006). “Entrepreneurial Intention: Triggers and Barriers to New Venture Creations in Singapore”, *Singapore Management Review*, 28 (2), 47-64.
- DOĞAN, Ş. R. ve YILMAZ, V. (2017). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerinin Betimlenmesine Yönelik Bir Yapısal Eşitlik Modeli Önerisi”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 655-675.
- EKİCİ, E. ve TURAN, M. (2017). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimi: Planlanmış Davranışlar Teorisi ve Girişimcilik Eğitiminin Rolü”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26 (1), 201-215.
- ERYILMAZ, İ. ve DİRİK, D. (2016). “Girişimcilik Niyeti Üzerine Nitel Bir Araştırma”, *Gençlerle 360 Derece 3. Uluslararası Öğrenci Kongresi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi*, https://www.researchgate.net/publication/304998383_Girisimcilik_Niyeti_Uzerine_Nitel_Bir_Arastirma_Manisa_Celal_Bayar_Universitesi_Ornegi (23.03.2018).
- FATOKI, O. O. ve CHINDOGA, L. (2012). “Triggers and Barriers to Latent Entrepreneurship in High Schools in South Africa”, *Journal of Social Science*, 31 (3), 307-318.
- GIACOMIN, O., JANSSEN, F., PRUETT, M., SHINNAR, R. S., LLOPIS, F., TONEY, B. (2011). “Entrepreneurial Intentions, Motivations and Barriers: Differences among American, Asian and European Students”, *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7 (2), 219-238.
- GÖZEK, S. ve AKBAY, C. (2012). “Girişimci Adaylarının Girişimcilik Eğilimleri ve Sorunları”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 45-60.
- HAIR F. Jr. J., BLACK, C. W., BABIN, J. B., ANDERSON, E. R. (2013). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education, İngiltere.
- HATALA, P. (2005). “Identifying Barriers to Self-employment: The Development and Validation of the Barriers to Entrepreneurship Success Tool”, *Performance Improvement Quarterly*, 18 (4), 50-70.
- KUNDAY, Ö. (2014). “Girişimci Olma Nedenleri İle Karşılaşılan Engeller Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 9 (2), 314-329.
- MARANGOZ, M. (2017). *Girişimcilik*. Beta Yayınevi, İstanbul.
- MARTINS, S., COUCHI, C., PARAT, L., FEDERICO, C., DONEDDU, R., SALMON, M. (2004). “Barriers to Entrepreneurship and Business Creation”, *European Entrepreneurship Cooperation Report*.
- ÖZDAMAR, K. (2013). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Nisan Kitabevi, Ankara.
- PIHIE, L. A. Z. (2009). “Entrepreneurship as a Career Choice: An Analysis of Entrepreneurial Self-Efficacy and Intention of University Students”, *European Journal of Social Sciences*, 9 (2), 338-349.
- ROBERTSON, M., COLLINS, A., MEDEIRA, N., SLATER, J. (2003). “Barriers to Start-up and Their Effect on Aspiring Entrepreneurs”, *Education & Training*, 45 (6), 308-316.

- SAMUEL, A. Y., ERNEST, K., AWUAH, B. J. (2013). “An Assessment of Entrepreneurship Intention Among Sunyani Polytechnic Marketing Students”, *International Review of Management and Marketing*, 3 (1), 37-49.
- SANDHU, S. M. ve SIDIQUE, S. (2011). “Entrepreneurship Barriers and Entrepreneurial Inclination Among Malaysian Postgraduate Students”, *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, 17 (4), 428-449.
- ŞEŞEN, H. ve PRUETT, M. (2014). “The Impact of Education, Economy and Culture on Entrepreneurial Motives, Barriers and Intentions: A Comparative Study of the United States and Turkey”, *Journal of Entrepreneurship*, 23 (2), 231-261.